

Need to Knead

Important Concepts to Understand About Kneading:

1. What is לִישָׁה (kneading)? How do you do it?
2. לִישָׁה with a שינוי — done in an unusual way:
 - a. When can you do it? With what materials?
 - b. How do you do it? What's an acceptable שינוי?
3. What type of mixture would constitute לִישָׁה? How thick must it be?

ד "מְהַלְקֵיטִין לְתַרְנֻגְוֵלִין כּו' " אָמַר אַבְיִי: אָמְרִיתָה קַמִּיה דְּמַר, מִתְנִיתִין מְנִי? וְאָמַר לִי: רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה הִיא, דְּתַנְיָא: וְאָחַד גּוֹתֵן אֶת הַקֶּמַח וְאָחַד גּוֹתֵן לְתוֹכוֹ מִים – הָאֲחֵרוֹן חַיִּיב, דְּבַרֵּי רַבִּי. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיִּיב עַד שְׁיִגְבֵּל. – דִּילְמָא עַד כָּאֵן לָא קָאֵמַר רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה הָתָם – אֲלָא קִמַּח דְּבַר גִּיבּוּל הוּא, אֲבָל מוֹרְסָן דְּלָאוּ בַר גִּיבּוּל הוּא – אֲפִילוּ רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה מוֹדֵה? – לָא סְלָקָא דַּעְתָּהּ, דְּתַנְיָא בְּהִדְיָא: אֵין גּוֹתֵנִין מִים לְמוֹרְסָן, דְּבַרֵּי רַבִּי. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אוֹמֵר: גּוֹתֵנִין מִים לְמוֹרְסָן. תְּנוּ רַבָּנִין: אֵין גּוֹבְלִין אֶת הַקְּלִי וַיֵּשׁ אוֹמְרִים גּוֹבְלִין. מֵאֵן יֵשׁ אוֹמְרִים? אָמַר רַב חֲסֵדָא:

רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה הִיא. וְהֵנִי מִילֵי – הוּא דְּמִשְׁנֵי. הֵיכִי מִשְׁנֵי? אָמַר רַב חֲסֵדָא: עַל יָד עַל יָד. «וְשׁוֹיִן שְׁבוּחֵשִׁין אֶת הַשְּׁתִית בְּשַׁבַּת וְשׁוֹתִים זֵיתוּם הַמְצָרִי. וְהָאֵמַרְתָּ «אֵין גּוֹבְלִין»! לָא קִשְׂיָא, הָא – בְּעֵבָה, הָא – בְּרַכָּה. וְהֵנִי מִילֵי – הוּא דְּמִשְׁנֵי. הֵיכִי מִשְׁנֵי? אָמַר רַב יוֹסֵף: בַּחֹל גּוֹתֵן אֶת הַחוּמֵץ וְאַחַר כֶּף גּוֹתֵן אֶת הַשְּׁתִית, בְּשַׁבַּת – גּוֹתֵן אֶת הַשְּׁתִית וְאַחַר כֶּף גּוֹתֵן אֶת הַחוּמֵץ. לְוֵי בְרִיָּה דְרַב הוֹנָא בַר חַיָּיא אֲשַׁכְּחִיה לְגַבְלָא דְּבִי גְשִׁיה דְקָא גְבִיל וְסָפִי לִיה לְתוֹרִיָּה, בְּטַשׁ בֵּיה. אֲתָא אַבוּה אֲשַׁכְּחִיה, אָמַר לִיה: הֵכִי אָמַר אַבוּה דְאִמְךָ מִשְׁמִיה דְרַב, וּמְנֹו – רַבִּי יְרֵמְיָה בַר אֲבָא: גּוֹבְלִין וְלָא מְסַפִּין. וְדָלָא לְקִיט בְּלִישְׁנִיה – מְהַלְקֵיטִין לִיה. וְהֵנִי מִילֵי – הוּא דְּמִשְׁנֵי. הֵיכִי מִשְׁנֵי? אָמַר רַב יִמָּר בַר שְׁלֵמְיָא מִשְׁמִיה דְאַבְיִי: שְׁתִי וְעָרְב. וְהָא לָא מְעָרְב שְׁפִיר! – אָמַר רַב יְהוּדָה: מְנַעֲרוּ לְכָלִי.

Source 1: גמרא
שבת דף קנ"ו

שמירת שבת כהלכתה פרק ח': Source 2:

ט. בלילה עבה אסור להכין בשבת (מדאורייתא) (כו), אבל גם בלילה רכה אסור להכינה בשבת (מדרבנן) (כז), והתירו להכין בלילה רכה אם יקפיד לעשות בה שני שינויים אלה (כח):

(א) ישנה מן הסדר (כט), כלומר — אם בימות החול הוא רגיל ליתן את המשקה (או החומר המכיל משקה) בתוך החומר היבש, אזי יהפוך את הסדר בשבת ויתן את החומר היבש בתוך המשקה (או המכיל משקה), וכן להיפך (ל). אין לו סדר קבוע בזה, יתן את המשקה בתוך החומר היבש (לא), ומכל מקום יקפיד ליתן את כל המשקה בחומר היבש בבת אחת, ולא יפסיק באמצע השפיכה, כדי שהבלילה תהא רכה מתחילת עשייתה (לב).

(ב) ישנה באופן הבחישה (לג), כלומר שיבחס באצבעו (לד) או על ידי נענוע הכלי (לה). היה הכרח לבחוש בכלי (כף, מזלג וכיו"ב), יעבירו דרך התערובת שתי וערב, ואפילו כמה פעמים (לו), וטוב שיוציאו מן התערובת בין השתי והערב (לז).

9.
 - a. The general rule is that it is forbidden to prepare a thick mixture on Shabbath.
 - b. It is forbidden to prepare a thin mixture on Shabbath, unless one is careful to make the following two variations in the usual method adopted.
- 1) One should reverse the normal order of putting in the ingredients.
 - a) Thus, if, during the rest of the week, one is in the habit of putting the liquid or the substance containing the liquid into the dry substance, one should, on Shabbath, reverse the order and put the dry substance into the liquid or into the substance containing the liquid; however, if one normally follows the latter procedure, one should, on Shabbath, adopt the former.
 - b) If one does not have a set order for putting in the ingredients, one should, on Shabbath, put the dry substance in first and then add the liquid.
 - c) Whenever preparing a thin mixture by pouring liquid into a dry substance, one should take care to pour all the liquid in at once, without stopping in the middle, in order to ensure that the mixture is indeed thin right from the start.
- 2) One should stir the mixture in a different way.
 - a) Thus, if possible, one should stir with one's finger or by agitating the vessel containing the mixture.
 - b) Where an instrument, such as a spoon or a fork, must be used, one should, instead of stirring in the normal manner, draw the instrument through the mixture with alternate strokes, one back or forth and another from side to side, and this may be done several times, although it is preferable to remove the instrument from the mixture after each stroke.

b) Instant oatmeal, pudding, Instant Potatoes

Also included in the category of *Bliloh Aveh* are cereal and similar food mixtures that are prepared by mixing water or milk with flakes or powder to form a thick, sticky mixture. Preparing such mixtures is generally prohibited on Shabbos, even if one does so with a Shinui⁸³ (see *Bliloh Racho*, B below).

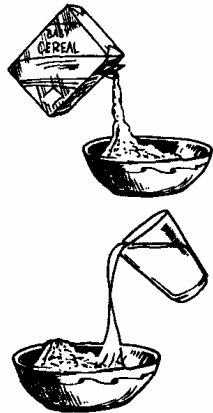
Therefore, it is prohibited to make a thick oatmeal cereal, pudding, or mixture of simulated mashed potatoes such as “Instant potato” (prepared by combining dehydrated potato powder with water or milk), because all of these combinations produce thick, sticky, non-pourable mixtures.⁸⁴

However, in the case of baby cereals or pudding, it is possible to prepare them by adding a lot of liquid which will result with a batter-like mixture instead of a thick one. In that case, one may prepare them with a proper Shinui⁸⁵ (as is permitted with a *Bliloh Racho* - see *Bliloh Racho*, B below). However, Instant potato, oatmeal flakes and other highly absorbent mixes that tend to firm into a thick paste after being mixed may not be mixed under any conditions (even if made into a loose mixture, see "Note" in Chapter I; K).⁸⁶

**Source 3: The 39
Melachos by
Rabbi Dovid
Ribiat**

b) Making baby cereals

Based on the principle of Shinui, it is permitted to prepare a loose baby cereal by applying a Shinui in the two steps of Losh: 1) *N'sinas Mayim*, 2) *Gibul*.

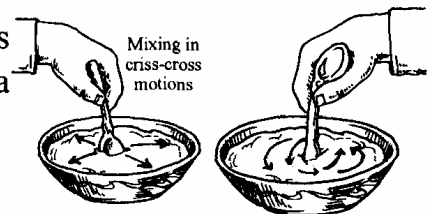
1) *N'sinas Mayim*: If the cereal is usually poured first into the bowl and then the liquid, on Shabbos the liquid should be poured first, and the cereal second. If the usual manner is to pour in the liquid first and then add the cereal, on Shabbos the cereal should be added first.¹⁰²

If an individual has no regular order during the week, then on Shabbos one applies what is considered by Poskim to be the standard Shinui - first add the solid, and then the liquid.¹⁰³

If one miscalculates, and sees that the resulting mixture will be thick (i.e. *Bliloh Aveh*), he may add more liquid to cause it to loosen (i.e. become *Bliloh Racho*).^{103a}

2) *Gibul*: There must also be a Shinui in the manner of *mixing* the liquid and cereal together (*Gibul*). Whereas it is usual to mix the cereal by stirring with a spoon, on Shabbos the mixing must be done in an awkward manner,

by; 1) mixing with a spoon in crisscross motions, or 2) stirring with the handle of a spoon or knife (refer to a above).

Type of Mixture	Examples	How Do you Do It
בלילה עבה — A thick mixture		
בלילה רכה — A thin mixture		
דבר נוזל — A liquid		
חתיכות גדולות - Large Pieces		

